

Καὶ πάλι νὰ τρέξης μὲ τὸ κλῆμα, κατὰ πῶς ἔτρεξες. Νὰ χαίρεστε! καλόκαρδοι! Κουμπάρε, κύρ Δήμαρχε, στεριωμένος, καλορρίζικος, νὰ σὲ χαροῦμε! νὰ προκόψης, σιδεροκέφαλος! Κύρ Νωματάρχη, νὰ χαίρεσαι τὸ σπαθί σου! Νὰ χαρήτε, παιδιά, ἔβίβα ὅλοι, πέρα—πέρα! Γρηὰ Κυπαρεσσοῦ, νὰ χαίρεσαι τὸ γέρο σου (ἐννοοῦσε τὸν ἑαυτὸν του.) Ἐβίβα, Εἰπερετε!

Ἐρρόφησε γερά, καὶ μισοάδειασε τὴν φλάσκαν. Εἶτα ἤρchiσε νὰ τραγουδή.

Σὰν πεθάνω, νὰ μὲ κλαῖτε
Κρῖμα 'ς τὸ βοσκό, νὰ λέτε.

Καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν.

Ἀκολουθεῖ

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΟΥΛΑ

Ὁ Πέτρος Βάγιας πέθανε τὰ ξημερώματα, μέσα στὸ μικρὸ του μαγαζάκι, πρὶν προφθάσῃ νὰ ξαναῖδῃ τὸν Ἥλιο καὶ τὴν Ἀγάπην του. Μὰ οὔτε ὁ Ἥλιος, οὔτε ἡ Ἀγάπη του πολυσκοτίσθηκαν γιὰ τὸ θάνατο του. Ὁ Ἥλιος πρόβαλε πρόσχαρος στὸ βουνό, σὰν πάντα, κ' ἡ Ἀγάπη του στὸ παραθύρι. Μονάχα ἓνας γαλατᾶς, μ' ἓνα τουλοῦμι φορτωμένο ὃ ἕναν γαῖδαρο, στάθηκεν αὐγὴν αὐγὴ μπροστὰ στὸ μαγαζάκι, ἔριξε μιὰ ματιὰ μέσα καὶ τράβηξε βιαστικά τὸ δρόμο του.

— Ἀνὸ μέρες ἀλισβερίσι, εἶπε. Παραβιάστηκε νὰ πεθάνῃ ὁ χριστιανός...

Ὡς τὸ βράδυ, τὸ βασίλειμα, ἀπ' τὸ λεβέντικο κορμί καὶ τὴ χαρούμενη καρδιά τοῦ Πέτρου, δὲν εἶχε ἀπομείνει ἄλλο μέσα στὸ μαγαζάκι, παρὰ ἓνα ὄνομα κ' ἓνας καῦμός.

*
* *

Μέσ' ἀπ' τὶς κλειστὲς πόρτες τοῦ μαγαζιοῦ, πίσω στὸ μικρὸ περιβολάκι, κάτω ἀπ' τὴ φουντωτὴ λεύκα, τρεῖς χαροκόποι κ' ὁ παραγνὺς τοῦ Πέτρου, κάνανε τὴ **παρηγοριά**. Ἦτανε ἡ τακτικὴ παρέα τοῦ μακαρίτη. Μονάχα γι' αὐτοὺς ἄνοιξε σήμερα ἡ κάνουλα κ' ἄναψε τὸ τετράγωνο φανάρι, κρεμασμένο ἀπὸ ἓνα κλαδί τῆς λεύκας. Τὸ σκαμνὶ τοῦ Πέτρου μονάχα ἦτανε ἀδειανὸ ἀπόψε κ' ἓνα ποτήρι γεμάτο στὴ θέσι του.

— Ψεύτικος κόσμος, π' ἀνάθεμά του! εἶπε ὁ Γιαννὺς ὁ Τελεπετέρης ὁ μαραγκός.

— Ὁ, τι φάη κ' ὅ, τι πῆ κατέρας... ἀναστέναξε ὁ Θανάσης ὁ Βιόλας, ὁ μπαλωματῆς, σκύβοντας τ' ὀλοστράγγελο κεφάλι του ἀπάνω στὴν ὀλοστράγγυλὴ κοιλιὰ του.

— Κι' ὅ, τι ἀγαπήσῃ! εἶπε μὲ ψιλὴ φωνούλα ὁ Μαθιὺς ὁ γηρολόγος, τραγουδιστὴς μὲ τὸνομα καὶ μερακλῆς ἀκουσμένος.

Ὁ παραγνὺς ὁ Εὐθύμης, ἓνα παιδί δεκάξη χρονῶν σήκωσε τὴν ποδιά του καὶ σκούπισε τὰ μάτια του.

Ἡ φουντωτὴ ἡ λεύκα, ἀκούνητη μὲς στὴν ἀπανεμιὰ, δὲ σάλεβεν ἓνα φύλλο τῆς ἀπόψε. Ἡ πυκνὴ τῆς φυλλωσιά, κατὰμυρρη σὰν πίσσα, ἀπλωνότανε σὰ μαῦρο σύννεφο ἀπάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων, βουρλωμένο σύννεφο ἔτοιμο νὰ κλάψῃ. Τὴν εἶχε φντέψει μὲ τὰ χέρια του ὁ μακαρίτης καὶ τὴ καμάρωνε σὰν παιδί του. Ἐνα τοσοδὰ δειτράκι καὶ σὲ λίγα χρόνια φούντωσε καὶ θέρειψε κ' ἀγκάλιασε τὸν ἀέρα καὶ γέμισε πουλιὰ καὶ τραγούδια κ' ἀπλωσεν ἡσικιὺς καὶ δροσιές.

— Λεβέντικο δέντρο!... ἔλεγε ὁ Πέτρος ὁ Βάγιας, σὰ γύριζε τὰ μάτια καὶ τὴ καμάρωνε. Ἀὐς καὶ δυνάμωσαν τὰ σωθικά του ἀπ' τὸ ξανθὸ πιοτὸ, ποὺ τὸ στοργαγοῦν στὶς ρίζες του οἱ μερακλῆδες. Καὶ τώρα λὲς πὼς τὸ τραβάει ἡ καρδιά του. Σὰ νοιώσῃ τὴ δροσιά του μὲς στὴ ρίζα του ἀναγαλλιάζει ἡ φυλλωσιά του καὶ τὰ κλαδιά του γλυκοσαλεύουνε καὶ γλυκοτραγουδοῦνε. Μερακλίδικο δέντρο, μὰ τὴ πίστη μου. Μόνο φωνὴ ποὺ δὲν ἔχει νὰ σοῦ μιλήσῃ σὰν ἄνθρωπος.

Ὁ Μαθιὺς ὁ γηρολόγος σήκωσε τὸ γεμάτο ποτήρι, ποὺ ἦτανε στὴ θέσῃ τοῦ μακαρίτη καὶ τὸ ᾄδειασε στὴ ρίζα τοῦ δέντρου.

— Ἔτσι συνείδηζε νὰ τὸ κἀνῃ ὁ καῦμένος ὁ Πέτρος, εἶπε. Ἀς εὐχαριστηθῇ ἡ ψυχὴ του ἐκεῖ ποῦ βοίσκεται.

Οἱ ἄλλοι χαμογέλασαν πικρά.

— Παράξενο σοῦ φαίνεται ; ξαναεἶπε ὁ Μανθίος. Ἀνθρώπος καὶ δέντρο ἓνα πράγμα εἶνε. Ὅπως συνειθίσῃ κανένας. Ἀλλά δέντρο διγῶνε τὸ νερὸ καὶ τοῦτο διγᾶει τὸ κρασί.

Ἀλλοίμονο ! εἶπε ὁ Θανάσης ὁ Βιόλας. Ὁ ἄνθρωπος πάει καὶ τοῦτο μένει. Ποιὸς τὸ ξέρει ; Ὅλοι μας θὰ πᾶμε καὶ τοῦτο θὰ βρίσκεται ἀκόμα. Θὰ ψηλόνῃ καὶ θὰ θεριέβῃ. Ἀλλοι θάρθουν νὰ ποῦν κι' ἄλλοι νὰ τραγουδήσουνε σὺν ἡσυχίᾳ του.

Τσουγκρίζανε τὰ ποτήρια : « Θεὸς συχωρέστονε ! »

— Ἐννοια σου καὶ τίποτε δὲ θὰ μείνῃ σὲ τοῦτο τὸν κόσμον ! εἶπε σιγὰ καὶ θλιβερὰ ὁ Γιαννιὸς ὁ Τελεπετέρης. Ἐχουνε καὶ τὰ δέντρα τὴ μοῦτρα τους. Ἀλλά τὸ τσεκούρι, κι' ἄλλα τὰστροπελέκι, κι' ἄλλα τὸ σκουλήκι στὴ ρίζα. Αὐτὸ εἶνε τὸ χειρότερο. Ὁ κρυφὸς καῦμός.

— Αὐτὸς τὸν ἔφαγε καὶ τὸ μακαρίτη ! ἀναστέναξε ὁ Μανθίος. Τὸ σκουλήκι στὴ καρδιά.

— Τὴν ἀγαποῦσε τοιοῦτον μὲ τὰ σωστά του ; ρώτησε ὁ Θανάσης. Ἐγὼ ἔλεγα πὼς χωράτενε ;

— Γυρεύεις τώρα ; εἶπε ὁ Γιαννιὸς. Ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται κι' ἂν τὴν ἀγαποῦσε τὴν ξέχασε.

— Πῶς τὸ λὲς αὐτό ; εἶπε ὁ Μανθίος χτυπώντας τὸ ποτήρι του σὶν τραπεζί. Ξέρεις τί γίνεται μαθὲς σὺν ἄλλο κόσμον ; Γύρισε κανένας καὶ σοῦφερε τὰ μαντάτα.

— Ὁχ ! καῦμένε ! μονομούρισε ὁ Γιαννιὸς. Εἶσαι μικρὸς ἀκόμα καὶ δὲν ξέρεις τὸν κόσμον. Ἐδῶ ξεχνᾶνε οἱ ζωντανοὶ καὶ τοὺς πεθαμένους γυρεύεις ; Δὲ στρίβεις τὸ καντοῦνι νὰ τὴν ἰδῇς ; Στὸ παραθύρι κάθεται καὶ... « μῆλο καθαρίζει » ποὺ λέει καὶ τὸ τραγοῦδι.

Ὁ Μανθίος σήκωσε τὸ ποτήρι του καὶ τᾶδειασε ὡς τὸν πάτο. Ἦτανε σὰν ἀλαφιασμένους.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο ; εἶπε. Εἶσαι τοῦ λόγου σου μέσα στὴν καρδιά τοῦ κοριτσιοῦ ; Ποῦ τὸ ξέρεις κι' ἂν τὸν ἀγαποῦσε. Κι' ἂν δὲν τὸν ἀγαποῦσε ἤθελες νὰ τὸν κλαίῃ τώρα ;

— Συχώρα με, ματάκια μου, εἶπε πάλι ὁ Γιαννιὸς χαμογελώντας κάτω ἀπ' τὸ μουντάκι του. Σὰν εἶνε ἔτσι τὸ πράγμα πέρω πίσω τὸ λόγο μου. Ὁ Θεὸς μονάχα νὰ σοῦ χαρίξῃ ζωὴ νὰ μὴ σὲ κλάψῃ ἔσενα.

Ὁ Θανάσης ὁ Βιόλας, ποὺ καθότανε σκυφτός, μετρώντας τοὺς κόμπους τοῦ κομπολογιοῦ του, σήκωσε ἄξαφνα τὸ κεφάλι του καὶ χαμογέλασε.

— Τί θέλεις νὰ μᾶς πῇς Γιαννιό ; εἶπε. Μὴν τύχη κι' ἀγαπάει τὸ Μανθί τὸ κορίτσι ; Κάτι θὰ ξέρῃς τουλόγου σου.

Ὁ Μανθίος κοκκίνησε ὡς τ' αὐτιά.

— Δὲν ξέρω ποιὸν ἀγαπάει ! εἶπε. Τὴν καρδιά της τὴν ὀρίζει νὰγαπήσῃ ὅποιονε τὴς ἀρέσει. Κανενὸς δὲ πέφτει λόγος...

— Δὲν τᾶφνιτε αὐτὰ τώρα ; εἶπε ὁ Θανάσης. Ἀλλοῖ σ' αὐτὸν ποὺ χάθηκε.

Πῆρε τὴ κανάτα καὶ γέμισε τὰ ποτήρια. Τσουγκρίζανε πάλι τὰ ποτήρια.

— Θεὸς συχωρέστονε !

* * *

Πίνανε κάμποσιν ὥραν ἀμίλητοι. Ποῦ καὶ ποῦ ἓνα τραγουδάκι ἀνέβαινε ὡς τὰ χεῖλια κανενὸς καὶ ξεψυχούσε. Δὲν ἦτανε ἡμέρα σήμερα γιὰ τραγοῦδια. Ποῦ καὶ ποῦ κανένας λόγος ξεπυτοῦσε μ' ἓναν ἀναστεναγμό.

— Ψεύτικος κόσμος ! Ἄς τοι νὰ κᾶν νὰ χαθῇ.

Ὁ Μανθίος ἔβραζε ἀπομέσα του. Στριφογύριζε, ἀναστέναζε, χασμουριότανε, ξερόβηχε. Τὸν εἶχε πιᾶσει τὸ μεράκι. Ἦθελε νὰ τραγουδήσῃ, νὰ ξεφωνήσῃ, νὰ βγάλῃ μιὰ φωνὴ ποῦ νὰ φτάσῃ ὡς τὰστρο. Ἐλεγε πὼς τὸν ἔπνιγε τὸ τραγοῦδι σὶν λαιμό. Ἀξαφνα ἔμπηξε μιὰ φωνή. Οἱ ἄλλοι ξαφνιστήκανε : « Μακαρία ἡ ὁδὸς ἣ πορεύει σήμερον, ὅτι ἡτοιμάσθη σοι τόπος ἀναπαύσεως ».

Ἡ φωνὴ του τρεμουλιαστή, διάφανη, κρουσταλλένια, γέμισε τὴ νύχτα μὲ μιὰ γλύκαν ἀσύγκριτη. Ἐκρυβε τέτοιο παράπονο μέσα της, ποὺ μποροῦσε νὰ ραγίσῃ καὶ τὰ λιθάρια. Ὁλονῶν τὰ μάτια βορκόσανε.

— Ἔτσι ντέ ! Ψαλικά μάλιστα, εἶπε ὁ Θανάσης. Νὰγαλλιᾷσῃ κ' ἡ ψυχὴ τοῦ μακαρίτη ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται.

Ὁ Μανθίος ἀνέστέναξε. Ἀκούμπησε τὸ κεφάλι σὶν χέρι του καὶ κινάζοντας κατὰ τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ μεγάλα, λιγωμένα μάτια του, ξανάρχισε μὲ μιὰ φωνὴ πὺν τρεμουλιαστή τώρα, μιὰ φωνὴ παθιάρια, μὲ καὶ παραπονετικὰ παιγνίδια, σὰ λάλημ' ἀηδονιοῦ. « Πάντα τέφρα, πάντα κόπρις,

πάντα σποδός. Πάντα σκιᾶς ἀσθενέστερα. Πάντα ὄνειρον ἀπατηλότερα ».

Γυρίσανε ὅλοι καὶ τὸν κτύπαξαν μὲ μάτια βουρκομένα. Ὅταν ἐσταμάτησε λίγο κι' ἀναστέναζε βαθεῖα κἀνένας δὲν ἔβγαλε τσιμουδιά. Κρατούσανε τὴν ἀναπνοή τους.

Ὁ Μαθιὺς πῆρε μιὰ βαθειὰν ἀναπνοή καὶ ξαναεῖπε τὸ τροπάρι. Ποτὲ ἡ φωνή του δὲν εἶχε πάρει τέτοια γλῶσσα σὰν καὶ σήμερα. «... Πάντα ὄνειρον ἀπατηλότερα ».

Σὰν ἔσβυνε ἀλαφρὰ μέσα στὴ σιγαλιὰ ἡ τελευταία του νότα, τὰ δάκρυα τρέχανε ποτάμι ἀπ' τὰ μάτια του. Σκούπισε τὰ δάκρυά του μὲ τὴν ἀπαλάμη καὶ σὰ μεθυσμένος ἀπ' τὸ μεράκι

του σήκωσε πάλι μιὰ φωνὴ γλυκεῖα καὶ κρονοσταλλένια.

«ὦχ ! Ἀγγελικούλα μου ! »

Ὅλοι κλαίγανε τώρα. Γιατὶ κλαίγανε κι' αὐτοὶ δὲν τὸ ξέρανε. Τὸ μεγάλο τετράγωνο φανάρι εἶχε σβύσει ἀνάμεσα στὰ κλαδιά. Καὶ τὸ φουντωτὸ δεντροάκι, ποὺ τῶχε φυτέψει ὁ Πέτρος ὁ Βάγιας μὲ τὰ χέρια του, ἀπλωνότανε τώρα σὰ μαῦρο, βουρκομένο σύννεφο ἀπάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τῶν χαροκόπων.

Φρεατίδα 29 Φεβρουαρίου 1908

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΧΑ·Τ·ΝΕ

ΛΑΟΚΟΩΝ

Στὴν ἀγκαλιά σου ρίξε με
Καὶ φίλα με στὸ στόμα.
Ἀγκάλιασέ με σφίξε με
Μὲ τὸ μορφὸ σου σῶμα.

Τὸν ἀγκαλιάζεται σφιχτὰ
Καὶ τὸν τυλίγεται ἤδη
Τὸν ἐντοχῇ Λαοκόοντα
Τὸ πλέον ὥραϊο φίδι.

ΠΑΥΛΟΣ ΓΝΕΥΤΟΣ